

Εισαγωγή στη Συγκριτική Πολιτική

Μάθημα 1^ο: Πολιτικά Συστήματα στη σύγχρονη Ευρώπη.
Εισαγωγικά

Ιωάννης Παπαγεωργίου, Επίκουρος Καθηγητής
Τμήμα Πολιτικών Επιστημών, ΑΠΘ

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Μάθημα 1^ο

Πολιτικά συστήματα στη σύγχρονη Ευρώπη. Εισαγωγικά

Περιεχόμενα μαθήματος

1. Η συγκριτική πολιτική
2. Το πολιτικό σύστημα
3. Τα πολιτικά καθεστώτα
4. Εξουσία και νομιμοποίηση
5. Το κομματικό σύστημα
6. Ενιαίο κράτος – Αποκέντρωση – Ομοσπονδιακό κράτος.

Σκοποί μαθήματος

- Μελέτη τομέων και του θεωρητικού πλαισίου της συγκριτικής πολιτικής.
- Εξέταση της λειτουργίας του πολιτικού συστήματος.
- Κατηγοριοποίηση των πολιτικών καθεστώτων.
- Ανάδειξη της βάσης νομιμοποίησης των διαφόρων πολιτευμάτων.
- Κατηγοριοποίηση των κομματικών συστημάτων.
- Εμβάθυνση στην διαδικασία αποκέντρωσης των εξουσιών.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

1^η ενότητα

Η συγκριτική πολιτική

Έννοια της πολιτικής

- **Διαδικασίες** ή δραστηριότητες, μέσω των οποίων
- **Ομάδες** ατόμων λαμβάνουν
- **Συλλογικές** αποφάσεις
- Που **δεσμεύουν** την ομάδα.

Η συγκριτική πολιτική 1/2

- Περιλαμβάνει τη **συστηματική μελέτη** και **σύγκριση** των πολιτικών συστημάτων.
- Εξηγεί **διαφορές και ομοιότητες** μεταξύ τους, καθώς και τάσεις ή αλλαγές στα υποδείγματα.
- Ασχολείται με **διαμόρφωση υποδειγμάτων και διαδικασιών** .

Η συγκριτική πολιτική 2/2

- Γεννήθηκε ως σύγκριση χαρακτηριστικών του πολιτικού συστήματος (comparative government).
- Σταδιακά η διαπίστωση ότι η σύγκριση αυτή δεν έδινε ορθά αποτελέσματα → σύγκριση όχι μόνο χαρακτηριστικών αλλά και του περιβάλλοντος (πολιτική κουλτούρα, ιστορικό και κοινωνικό πλαίσιο).

Τομείς συγκριτικής πολιτικής 1/2

- Μελέτη περίπτωσης (case study). Μελέτη μιας χώρας, ενός θεσμού (π.χ. πολιτικά κόμματα, ομάδες συμφερόντων), μιας διαδικασίας (π.χ. πώς λαμβάνεται μια πολιτική απόφαση) ή μιας πολιτικής (π.χ. προνοιακή ή δημοσιονομική πολιτική).
- Σύγκριση δύο ή περισσότερων περιπτώσεων case studies (χωρών, θεσμών ή πολιτικών. Άντληση συμπερασμάτων που (μπορεί να) έχουν γενικότερη εφαρμογή.

Τομείς συγκριτικής πολιτικής 2/2

- Μελέτη περιφερειών (area studies) όπως Μέση Ανατολή, Λατινική Αμερική, Ευρώπη → ανάδειξη κοινών χαρακτηριστικών.
- Διαπεριφερειακή μελέτη (π.χ. ο ρόλος της θρησκείας στην Ευρώπη και τις ΗΠΑ) → σύγκριση και αιτιολόγηση των διαφορών μεταξύ των υπό σύγκριση περιφερειών.

Γιατί η συγκριτική πολιτική είναι χρήσιμη

- Σαφέστερη, γενική εικόνα τόσο σε θέματα διεθνών σχέσεων όσο και σε ζητήματα χάραξης και εφαρμογής πολιτικών
- Καλύτερη κατανόηση των αιτίων συγκεκριμένης πολιτικής συμπεριφοράς ή πράξης
- Απομάκρυνση από τον εθνοκεντρισμό (ιδιαίτερα στην Ελλάδα)
- Είναι ενδιαφέρουσα και διανοητικά προκλητική.

Ιστορικό πλαίσιο της συγκριτικής πολιτικής

- Αριστοτέλης «Πολιτικά»
 - Σύγκριση πολιτικών συστημάτων
- Μακιαβέλι «Ο Ηγεμών»
 - Ποιο πολιτικό σύστημα επιτρέπει την μεγαλύτερη ενίσχυση του κράτους
- Μοντεσκιέ «Το Πνεύμα των Νόμων»
 - Σύγκριση πολιτικών θεσμών
- Αλέξις ντε Τοκβίλ «Η Δημοκρατία στην Αμερική»
 - Γιατί το πολιτικό σύστημα στις ΗΠΑ επικράτησε, ενώ στην Ευρώπη δεν μπορεί να εφαρμοσθεί.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

2^η Ενότητα

Το πολιτικό σύστημα

Τι είναι ένα πολιτικό σύστημα

- Σύνολο θεσμών που είναι αλληλοεξαρτώμενα μεταξύ τους, έχουν όρια σε σχέση με το εξωτερικό περιβάλλον και σαφείς κανόνες που διέπουν τις σχέσεις μεταξύ τους (καταγεγραμμένους συνήθως σε ένα καταστατικό κείμενο).
- Οι θεσμοί αυτοί λαμβάνουν αποφάσεις που έχουν συλλογικές επιπτώσεις και μπορούν να επιβληθούν.
- Τα μέλη της ομάδας αντιλαμβάνονται τη σημασία των αποφάσεων αυτών και προσπαθούν να τις επηρεάσουν.

Ένα πολιτικό σύστημα έχει:

- Ταυτότητα
 - (μπορούμε να περιγράψουμε τα στοιχεία του και να το διακρίνουμε από άλλα συστήματα)
- Στοιχεία ή μονάδες → την πολιτική δράση
- Όρια.

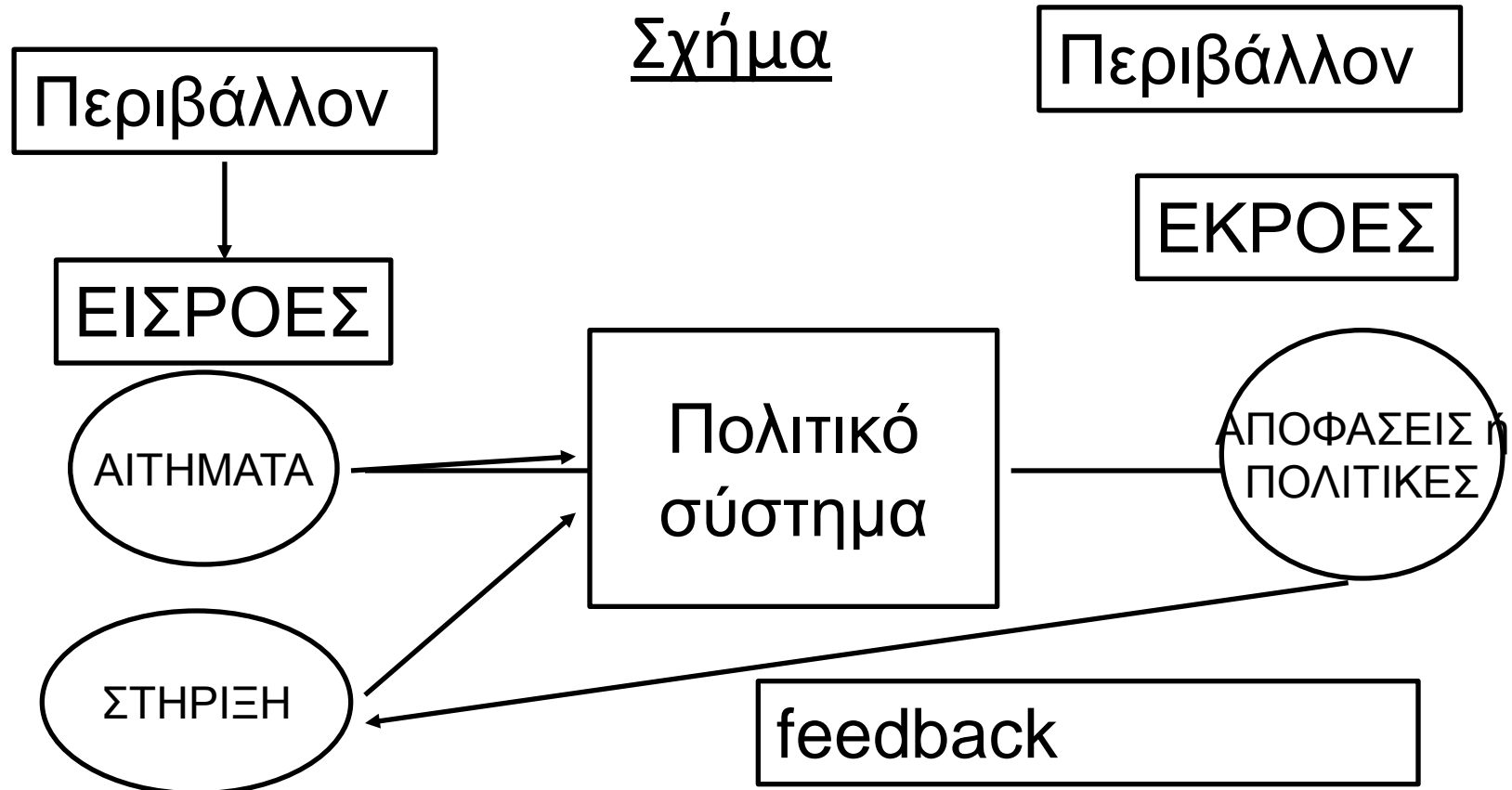

Ένα πολιτικό σύστημα λειτουργεί

- Βάσει των σχέσεων εισροών και εκροών.

Απεικόνιση του πολιτικού συστήματος

ΕΙΣΡΟΕΣ

- Αιτήματα και υποστήριξη
 - Εξωτερικά (στο περιβάλλον του συστήματος)
 - Εσωτερικά (μέσα από το σύστημα)
 - **Όλα τα αιτήματα δεν μπορούν να ικανοποιηθούν → σπάνια**
- Υποστήριξη.

Υποστήριξη προσφέρεται: 1/2

- Στην **πολιτική κοινότητα**, ως «ομάδας που επιδιώκει την επίλυση διαφορών ή λήψη αποφάσεων μέσω της ειρηνικής από κοινού δράσης» βούληση υποστήριξης της ενότητας της ίδιας της ομάδας (οπότε η απώλεια υποστήριξης οδηγεί σε διάλυση βλ. αμερικανικός εμφύλιος πόλεμος, διαίρεση της ΕΣΣΔ).

Υποστήριξη προσφέρεται: 2/2

- Στο **καθεστώς**, δηλαδή τη συνταγματική τάξη ενός συστήματος και τις ρυθμίσεις για την επεξεργασία των αιτημάτων και τη λήψη των αποφάσεων (οπότε η απώλεια υποστήριξης οδηγεί σε ανατροπή του καθεστώτος βλ. Ιράν επί Σάχη/Χομεινί).
- Στην **κυβέρνηση**, δηλαδή τη δομή που είναι υπεύθυνη για την εφαρμογή των αποφάσεων (οπότε η απώλεια υποστήριξης οδηγεί σε αλλαγή κυβέρνησης).

ΕΚΡΟΕΣ

- Οι αποφάσεις που λαμβάνουν οι αρχές
- Είναι πολιτικές αποφάσεις και έχουν την δυνατότητα επιβολής τους.

Η Ανάδραση (feedback) 1/2

- Οι εκροές (αποφάσεις) έχουν επιπτώσεις
- Μέσω του εντοπισμού των επιπτώσεων, το σύστημα προσπαθεί να αντιληφθεί την αντίδραση στις αποφάσεις
- και να διορθώσει τη στάση του σε μελλοντική συμπεριφορά.

Η Ανάδραση (feedback) 2/2

- Εμφανίζεται ως σειρά αντιδράσεων.

Ένα πολιτικό σύστημα δεν λειτουργεί αυτόνομα

- Επηρεάζεται από το περιβάλλον του
- Η συγκριτική πολιτική, ως εκ τούτου δεν εξετάζει μόνο θεσμούς
 - comparative government
- αλλά και την πολιτική πραγματικότητα
 - comparative politics.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

3^η ενότητα

Τα πολιτικά καθεστώτα

Κυβέρνηση – διακυβέρνηση

- Κυβέρνηση: θεσμοί που λαμβάνουν τις συλλογικές αποφάσεις για την κοινωνία (και με στενότερη έννοια: ο βασικός θεσμός λήψης συλλογικών αποφάσεων)
- Διακυβέρνηση: το σύνολο των δράσεων λήψης συλλογικών αποφάσεων σε μια κοινωνία.

Πολιτικά καθεστώτα

- Είναι η διάσταση ενός πολιτικού συστήματος που αναφέρεται στα χαρακτηριστικά της μορφής διακυβέρνησης.

Η διάκριση των πολιτευμάτων κατά τον Αριστοτέλη

6 πολιτεύματα

Πόσοι διαθέτουν εξουσία	Ένας	Ολίγοι	Πλείονες
Ορθό	Μοναρχία	Αριστοκρατία	Πολιτεία
Παρεκβατικό	Τυραννία	Ολιγαρχία	Δημοκρατία

Οι βασικές κατηγορίες πολιτικών συστημάτων σήμερα

- Φιλελεύθερη δημοκρατία
- Αυταρχικά συστήματα
- Ολοκληρωτικά συστήματα.

Η φιλελεύθερη δημοκρατία

- Πολυκομματισμός
- Ελεύθερες εκλογές – εναλλαγή κομμάτων
- Συνταγματικοί περιορισμοί στην άσκηση της εξουσίας
- Ατομικές ελευθερίες
- Κράτος δικαίου.

Τα αυταρχικά καθεστώτα

- Η ηγεσία είναι υπεράνω του νόμου/διαμορφώνει τον νόμο κατά το δοκούν
- Έλεγχος των βασικών εργαλεία συμμετοχής (κόμματα, πληροφορία, δυνάμεις ασφαλείας)
- Συχνά διαμορφώνουν ιδεολογικά χαρακτηριστικά
- Κλειστή διαχείριση εξουσίας (ομάδα, φυλή, συγγενείς, κόμμα).

Τα ολοκληρωτικά καθεστώτα

- Στόχος ο απόλυτος έλεγχος της κοινωνίας
- Παρέμβαση στην ιδιωτική σφαίρα και σκέψη
- Ιδεολογία
- Στήριξη σε συλλογικό μηχανισμό (κόμμα ή οργάνωση).

Η ανελεύθερη δημοκρατία

- Μίγμα δημοκρατικών χαρακτηριστικών (τακτικές εκλογές, παρουσία κομμάτων, συνταγματικοί θεσμοί)
- Και αυταρχικών στοιχείων (κυβερνητικός έλεγχος του κράτους και των δομών του – ιδίως της δικαστικής εξουσίας και των κατασταλτικών οργάνων – για ιδιοτελείς σκοπούς).

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

4^η ενότητα

Εξουσία και νομιμοποίηση

Εξουσία και Νομιμοποίηση

- Εξουσία: το δικαίωμα (που αναγνωρίζεται από τον εξουσιαζόμενο) του να ενεργείς. Η κοινωνία αποδέχεται το δικαίωμα να αποφασίζει ο κάτοχος της εξουσίας.
- Νομιμοποίηση: η αποδοχή από πλευράς κυβερνωμένων την νομιμότητας λήψης αποφάσεων από ένα ευρύτερο σύστημα διακυβέρνησης.

Η νομιμοποίηση της εξουσίας κατά τον Max Weber

- Παραδοσιακή εξουσία (το έθιμο)
- Χαρισματική εξουσία (ο ηγέτης)
- Νόμιμη-ορθολογική εξουσία (οι κανόνες).

Η τριμερής διάκριση των εξουσιών

- Εκτελεστική εξουσία
 - Νομοθετική εξουσία
 - Δικαστική εξουσία
- Χαρακτηριστικό των φιλελεύθερων συστημάτων
 - **Μοντεσκιέ** : οι τρεις πόλοι εξουσίας και οι τρεις βασικές λειτουργίες του πολιτεύματος, πρέπει να είναι διαχωρισμένες και ανεξάρτητες μεταξύ τους, και διακριτές η μία από την άλλη.
 - Στόχος → η αποφυγή της αυθαιρεσίας κατά την άσκηση της εξουσίας .

Αντιπροσωπευτικότητα και άμεση δημοκρατία

- Έμμεση (αντιπροσωπευτική) και άμεση δημοκρατία
 - Η άμεση δημοκρατία στην Ελβετία
 - Το δημοψήφισμα
 - Καταργητικό
 - Νομοθετικό
 - Η λαϊκή πρωτοβουλία
 - Η ανάκληση εκπροσώπων (recall vote).

Μοναρχία και δημοκρατία

- **Η κληρονομική μοναρχία**
 - Υπόλειμμα προγενέστερων εποχών
 - Ο μονάρχης συμβολική προσωπικότητα
 - Η συνέχιση της ουσιαστικής παρουσίας του μονάρχη σε απολυταρχικά συστήματα (αραβικές χώρες, ιδίως)
- **Τα αβασίλευτα (ρεπουμπλικανικά) συστήματα**
 - Αιρετός ανώτατος άρχοντας (Πρόεδρος της Δημοκρατίας).

Τα προεδρικά και τα κοινοβουλευτικά συστήματα

- Τα δημοκρατικά πολιτεύματα υποδιαιρούνται σε δύο μεγάλες κατηγορίες συστημάτων, βάσει της διάκρισης των εξουσιών
- Τα Προεδρικά και
- Τα Κοινοβουλευτικά συστήματα
- Ένα ενδιάμεσο σύστημα (το ημιπροεδρικό).

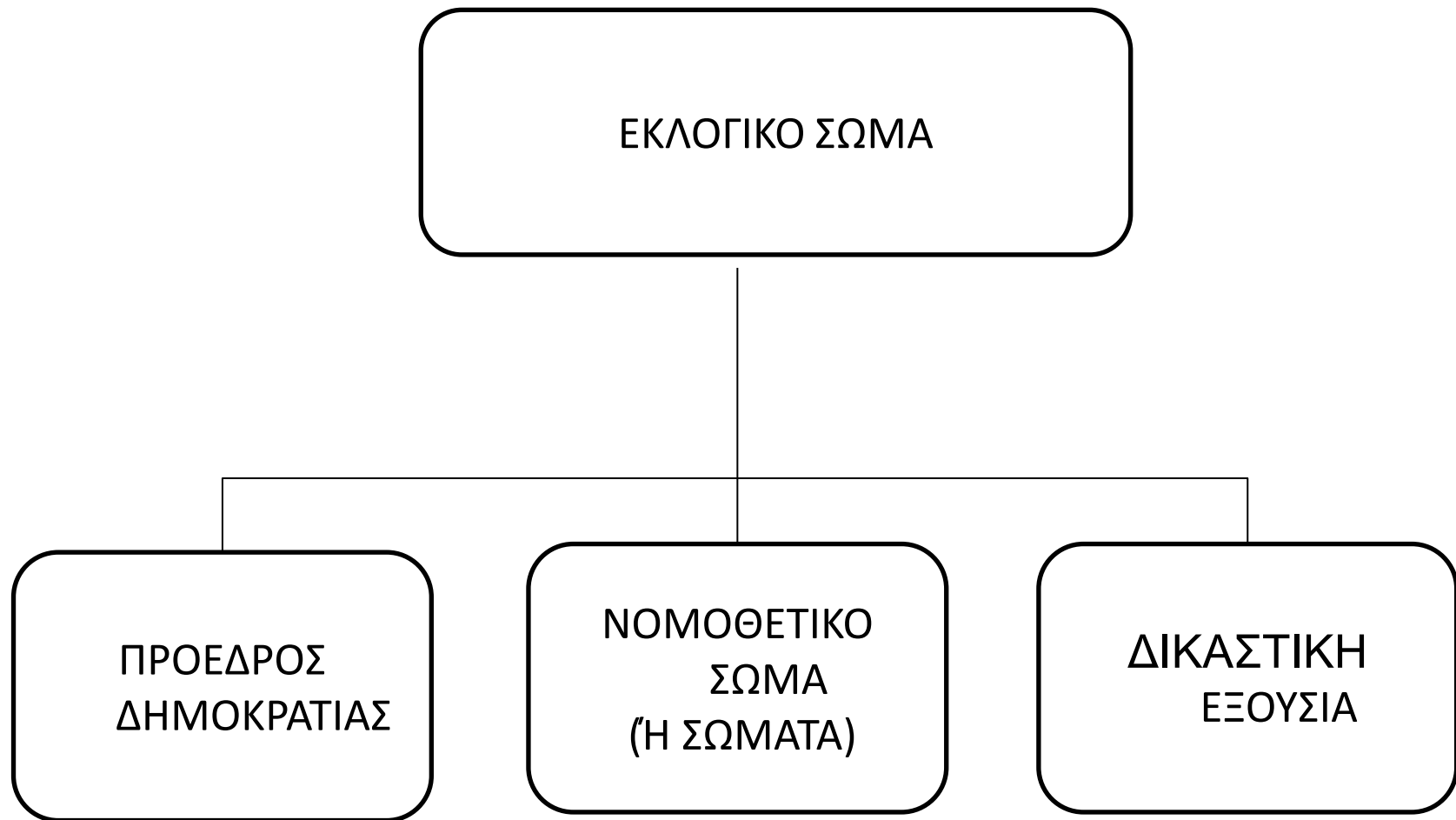

Το προεδρικό σύστημα 1/2

- Προέκυψε από την πλήρη εφαρμογή της διάκρισης των εξουσιών του Μοντεσκιέ
- **Βασικά χαρακτηριστικά του**
 - Ανεξαρτησία εκτελεστικής και νομοθετικής εξουσίας (και εν πολλοίς και της δικαστικής)
 - Νομιμοποίηση και των δύο
 - Το πολιτικό σύστημα λειτουργεί με τη συνδιαλλαγή μεταξύ των δύο εξουσιών.

Το προεδρικό σύστημα 2/2

Το κοινοβουλευτικό σύστημα 1/3

- Προέρχεται από την (αργή και σταδιακή) αλλαγή της νομιμοποιητικής βάσης του κράτους
- Από τον μονάρχη (ελέω Θεού) στον λαό
- Στις αντιπροσωπευτικές δημοκρατίες μέσω των εκπροσώπων του λαού.

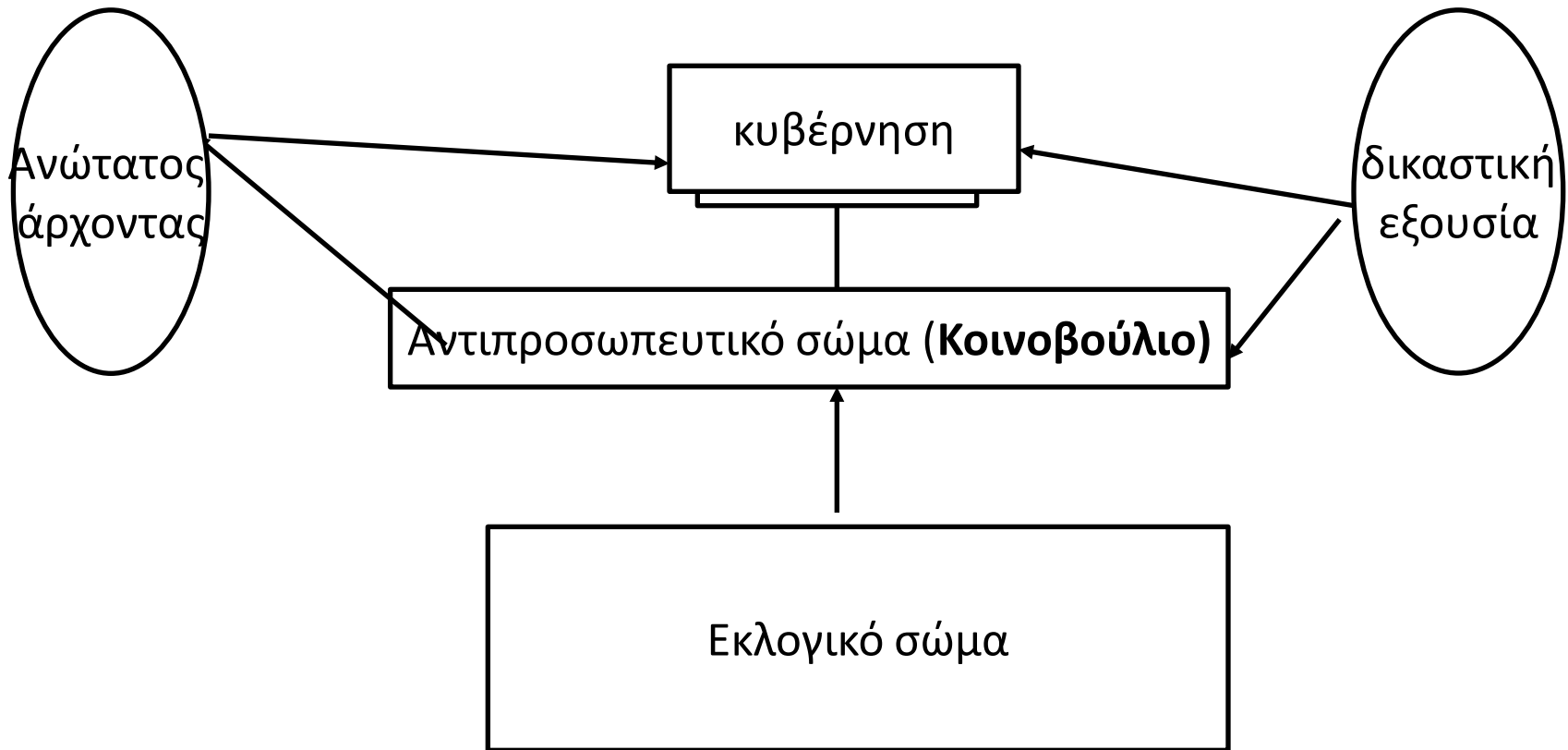
Το κοινοβουλευτικό σύστημα 2/3

- Η κυβέρνηση (ο μονάρχης ή η δημοκρατική κυβέρνηση) τελεί υπό τον έλεγχο του λαού (δια των εκπροσώπων του μέσα στο Κοινοβούλιο)
- Το κοινοβούλιο παίζει κεντρικό ρόλο στο πολιτικό σύστημα
- Δεν υπάρχει διάκριση αλλά διασταύρωση εξουσιών.

Το κοινοβουλευτικό σύστημα 3/3

- Σχήμα του Κοινοβουλευτικού συστήματος

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

5^η ενότητα

Το κομματικό σύστημα

Κομματικό σύστημα

Οι σχέσεις και ο ρόλος των κομμάτων σε ένα πολιτικό σύστημα

Ένα κοιμματικό σύστημα μπορεί να είναι:

- Πολυκομματικό
- Δικομματικό
- Σύστημα κυρίαρχου κόμματος
- Διπολικό
- Μονοκομματικό
- Πολωμένος πολυκομματισμός.

Πολυκομματικό σύστημα

- Πολυκομματικό
 - Ύπαρξη μεγάλου αριθμού κομμάτων που μετέχουν στην εκλογική αναμέτρηση και διεκδικούν θέση στη κυβέρνηση. Συχνά κυβερνήσεις συνασπισμού.

Δικομματικό σύστημα

- Δικομματικό
 - Στην εκλογική διαδικασία μετέχουν κατά βάση δύο μεγάλα κόμματα που εναλλάσσονται στην εξουσία. Ακόμα και αν υπάρχουν περισσότερα κόμματα, μόνο δύο είναι αυτά που διεκδικούν την εξουσία. Μονοκομματικές κυβερνήσεις και συχνά πόλωση.

Σύστημα κυρίαρχου κόμματος

- Συστήματα κυρίαρχου κόμματος
 - Παρότι στην εκλογική διαδικασία μετέχουν πολλά κόμματα, ένα κόμμα, λόγω του μεγέθους του παραμένει σχεδόν πάντα στην εξουσία είτε μόνο του είτε σε συνασπισμό με μικρότερα.

Διπολικό σύστημα

- Διπολισμός
 - Στην εκλογική διαδικασία μετέχουν πολλά κόμματα (πολυκομματισμός) συνασπισμένα σε δύο βασικούς πόλους (συνήθως κεντροδεξιά – κεντροαριστερά). Επίγνωση της διπολικότητας από τους εκλογείς. Το κέντρο συμμαχεί με την μία ή άλλη παράταξη. Πολυκομματικές κυβερνήσεις (του ενός πόλου) χωρίς πόλωση (και οι δύο πόλοι πρέπει να διατηρούν καλές σχέσεις με τα κεντρώα κόμματα).

Μονοκομματικό σύστημα

- Μονοκομματισμός
 - Στην εκλογική διαδικασία μετέχουν μόνο ένα κόμμα είτε περισσότερα αλλά χωρίς ουσιαστική παρουσία. Χαρακτηριστικό αυταρχικών ή δικτατορικών συστημάτων.

Πολωμένος πολυκομματισμός

- **Πολωμένος πολυκομματισμός**
 - Στην εκλογική διαδικασία μετέχουν πολλά κόμματα (πολυκομματισμός), οι εγχώριες περιστάσεις **ωστόσο** δημιουργούν πολωτικές συνθήκες χωρίς να υπάρχει εκ των προτέρων προγραμματική κυβερνητική συμφωνία μεταξύ κάποιων κομμάτων. Πολυκομματικές κυβερνήσεις (ευμετάβλητες) και πόλωση.

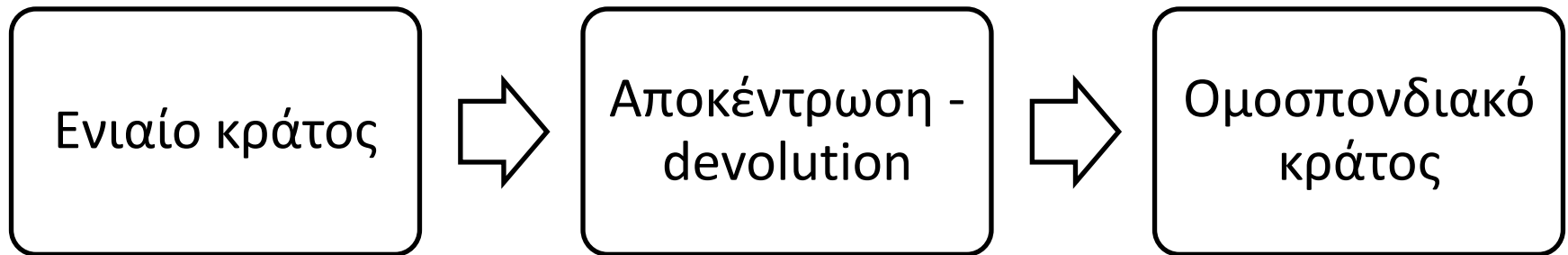

6^η ενότητα

Ενιαίο κράτος – Αποκέντρωση – Ομοσπονδιακό κράτος

Η διαδικασία αποκέντρωσης των εξουσιών

Το ενιαίο κράτος

- Προέρχεται από το εθνικό κράτος του 19^{ου} αιώνα
- Στο ενιαίο κράτος, η κεντρική κυβέρνηση ασκεί εξουσία σε όλο το έδαφος της χώρας και οι υπο – εθνικές δομές (τοπική αυτοδιοίκηση, περιφέρειες κλπ.) ασκούν μόνο εκείνες τις εξουσίες που τους αναθέτει (και μπορούν να αποσύρει) η εθνική κυβέρνηση.

Η αποκέντρωση

- Η αποκέντρωση
 - Τοπική αυτοδιοίκηση
 - Περιφερειοποίηση
 - Devolution
- → Βασική διάκριση: Το κεντρικό κράτος μπορεί να ανακαλέσει την αποκέντρωση αλλά όχι την ομοσπονδιοποίηση.

Το ομοσπονδιακό σύστημα 1/4

- Ένα κυρίαρχο κράτος που περιλαμβάνει (συνίσταται από) περισσότερες (ομόσπονδες) αυτόνομες οντότητες. Η σχέση κεντρικού κράτους – ομόσπονδων δομών δεν είναι σχέση **εξάρτησης** αλλά **συνάρθρωσης**.
- Η εξουσία **κατανέμεται** μεταξύ δύο διαφορετικών **επιπέδων** διακυβέρνησης που αντλούν και τα 2 νομιμοποίηση από τον λαό
 - **εθνικού** (το κεντρικό κράτος)
 - **υπο – εθνικών** (τα ομόσπονδα κρατίδια).

Το ομοσπονδιακό σύστημα 2/4

- Η κατανομή των εξουσιών (**ΠΡΟΣΟΧΗ – ΟΧΙ Η ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΤΩΝ ΕΞΟΥΣΙΩΝ**) γίνεται:
 - **οριζόντια** (το κεντρικό κράτος έχει αρμοδιότητα σε όλη την ομοσπονδία, ενώ τα ομόσπονδα κρατίδια σε συγκεκριμένο τμήμα της).
 - **κάθετα** (το κεντρικό κράτος έχει αρμοδιότητα για συγκεκριμένους τομείς δράσης, ενώ το ομόσπονδο κρατίδιο σε άλλους, διακριτούς τομείς).

Το ομοσπονδιακό σύστημα 3/4

- Το ομοσπονδιακό σύστημα καθορίζεται στον καταστατικό χάρτη του κράτους (→ Σύνταγμα)
- Είναι μια συμφωνία (foedus) ανάμεσα στα συνιστώντα κράτη (π.χ. ΗΠΑ -13 αρχικές πολιτείες) ή ανάμεσα στο κεντρικό κράτος και τα συνιστώντα κράτη (π.χ. Γερμανία, Ρωσία, Ινδία)
- Κάθε αλλαγή στη συμφωνία προϋποθέτει την συναίνεση και των δύο πλευρών (με ειδικές διαδικασίες και αυξημένη πλειοψηφία).

Το ομοσπονδιακό σύστημα 4/4

- Είναι δυναμικό και εξελίσσεται συνεχώς
- Δεν είναι πάντα πρόδηλο (η διαφορά ανάμεσα σε ένα χαλαρό ενιαίο κράτος και μια ασαφή ομοσπονδία δεν είναι εμφανής) → Ισπανία
- Η πολιτική κουλτούρα διαδραματίζει σημαντικό εξω – θεσμικό ρόλο → Ρωσία.

Τι είναι ενιαίο και τι ομοσπονδιακό κράτος

- Δεν είναι πάντα εύκολη η διάκριση ανάμεσα σε ένα ενιαίο και ένα ομοσπονδιακό κράτος
- Παραδείγματα ενιαίων κρατών που σταδιακά αποκτούν ομοσπονδιακά χαρακτηριστικά
 - Ισπανία
 - Ιταλία
- Παραδείγματα ομοσπονδιακών κρατών που σταδιακά αποκτούν χαρακτηριστικά ενιαίου
 - Ρωσία
 - Βραζιλία.

Δεν είναι ομοσπονδιακό σύστημα

- Η συνομοσπονδία
 - Πρόκειται για ένωση κρατών που μετέχουν ελεύθερα και αποχωρούν εύκολα από τη συνομοσπονδία → Βασική διάκριση: Το συνομοσπονδιακό σύστημα δεν μπορεί να επιβάλει κανόνες σε ένα συμμετέχον κράτος χωρίς τη θέλησή του τελευταίου
- Δεν υπάρχουν σταθερά παραδείγματα συνομοσπονδιών.

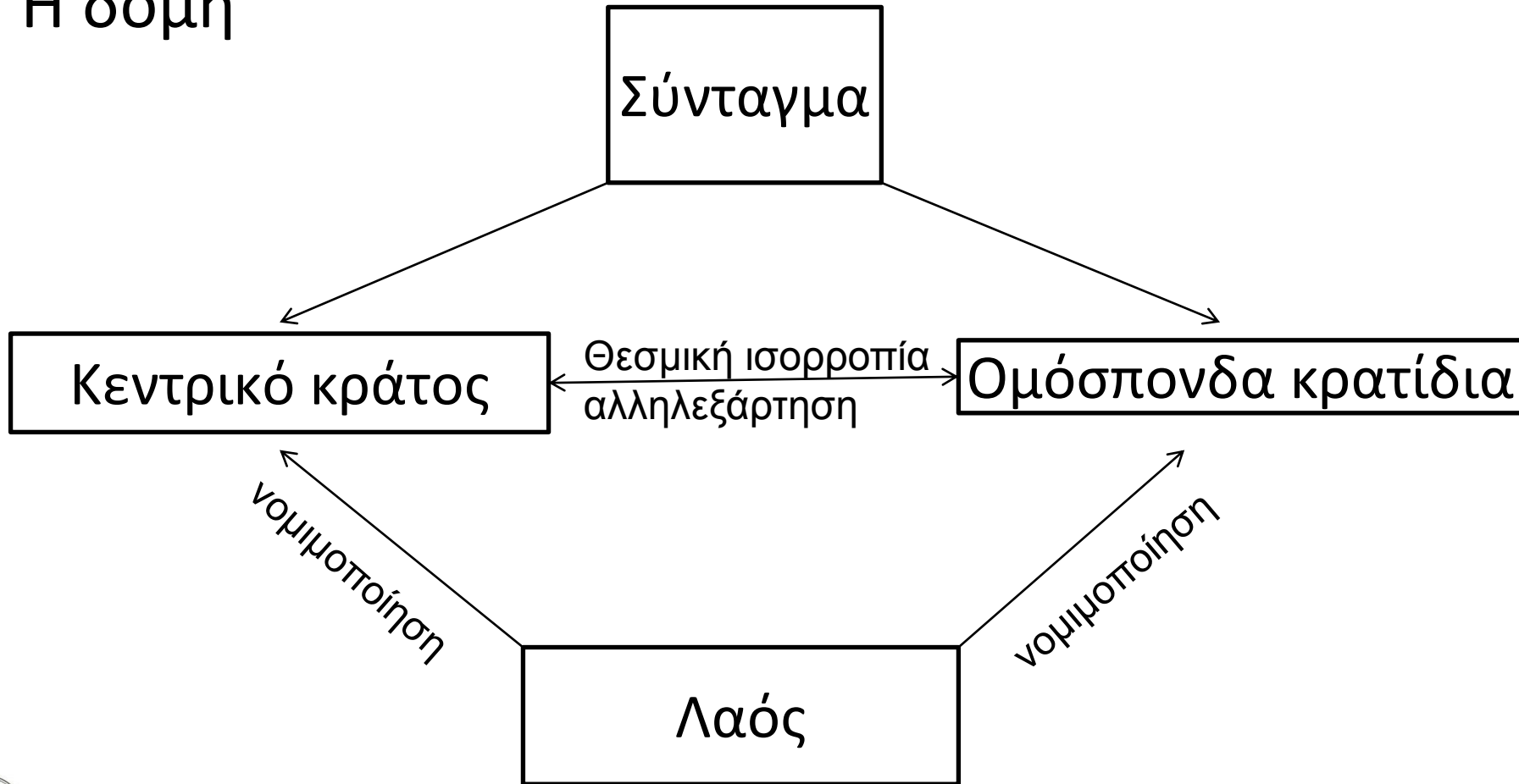
Δεν είναι ομοσπονδιακό σύστημα

- Η Ευρωπαϊκή Ένωση (και, ακόμα περισσότερο, οι άλλες δομές περιφερειακής ενοποίησης)
- Η Ε.Ε. είναι ένα *sui generis* (ιδιότυπο) πολιτικό σύστημα που περιέχει στοιχεία ομοσπονδιακού συστήματος (π.χ. η νομισματική ένωση), συνομοσπονδίας (π.χ. η κοινή εξωτερική πολιτική) και ενιαίου κράτους (π.χ. η εσωτερική αγορά).

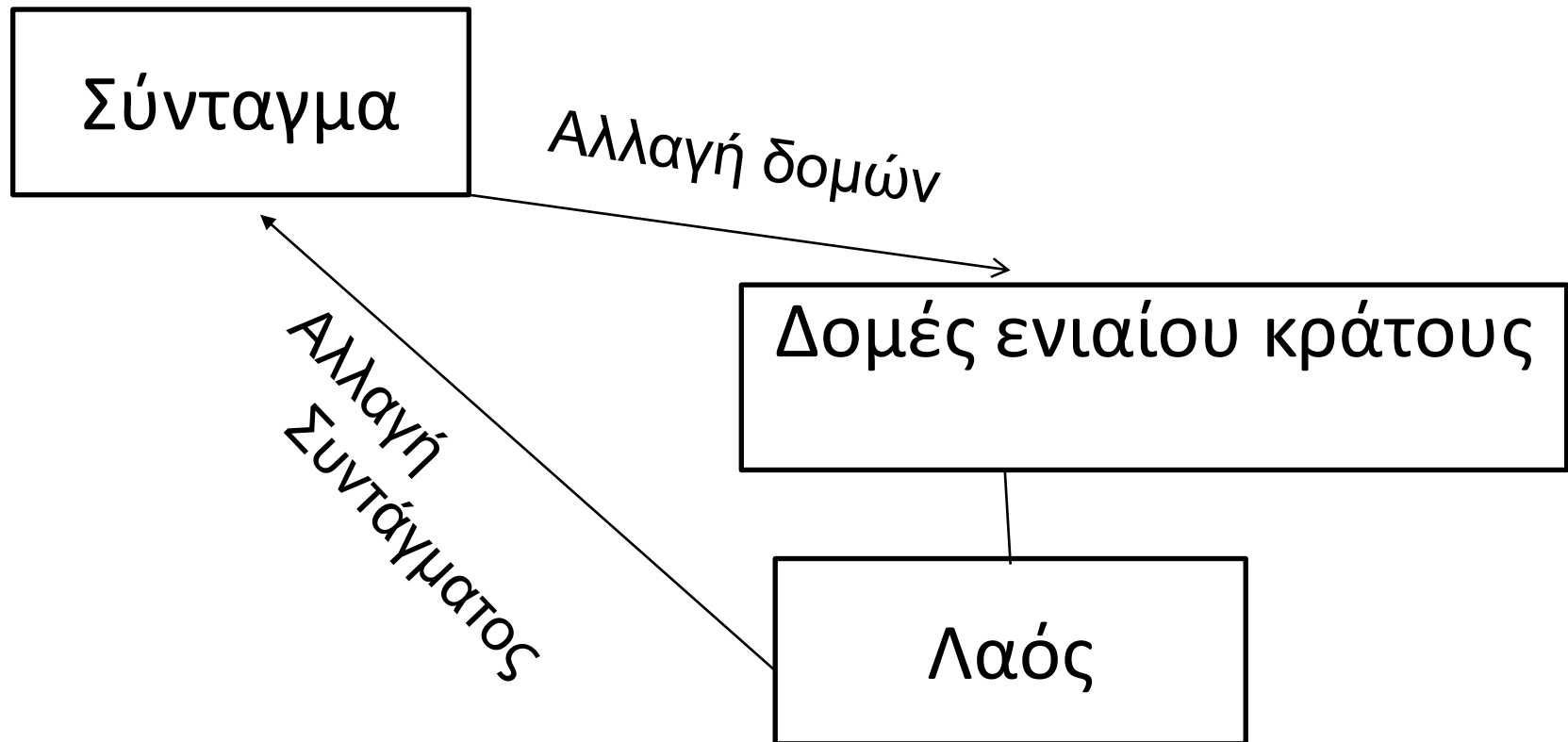
Το ομοσπονδιακό κράτος

Η δομή

Το ενιαίο κράτος

- Η δομή του Ενιαίου Κράτους

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Ιωάννης Παπαγεωργίου. «Εισαγωγή στη Συγκριτική Πολιτική. Πολιτικά Συστήματα στη σύγχρονη Ευρώπη. Εισαγωγικά.». Έκδοση: 1.0. Θεσσαλονίκη 2014. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση: <https://eclass.auth.gr/courses/OCRS229/>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Παρόμοια Διανομή [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

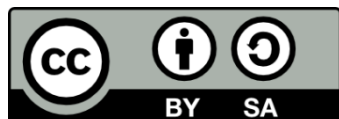
[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Τέλος 1^{ου} Μαθήματος

Επεξεργασία: Γαβριέλα Λ. Μαζαράκη
Θεσσαλονίκη, Εαρινό εξάμηνο 2014

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Σημειώματα

Σημείωμα Ιστορικού Εκδόσεων Έργου

Το παρόν έργο αποτελεί την 2^η έκδοση .

Έχουν προηγηθεί οι κάτωθι εκδόσεις:

- Έκδοση 1^η διαθέσιμη εδώ.

<http://www.polsci.auth.gr/index.php?lang=el&rm=2&mn=15&csid=%CE%9A%CE%A50201>

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

